

บทที่ 7

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ตระกูลหนังผีไทย” ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาภาพยนตร์ของตระกูลหนังผีไทยทั้งหมด 15 เรื่อง โดยแบ่งเป็นตระกูลย่อยหนังผีไทย 5 แบบตามลักษณะโครงเรื่อง ดังนี้

- 1) หนังผีธรรมเนียมนิยม ได้แก่เรื่อง โลงต่อตาย ตำนานกระสือ และหลอน
- 2) หนังผีความรักและมิตรภาพ ได้แก่เรื่อง บุปผาราตรี 2 เด็กหอ และแป้นชู้กับผี
- 3) หนังผีสืบสวนสอบสวน ได้แก่เรื่อง ชัตเตอร์กดติดวิญญาณ คนเห็นผี และแฝด
- 4) หนังผีโศกนาฏกรรม ได้แก่เรื่อง ลองของ 2 ล่าท้าผี และคนเห็นผี 10
- 5) หนังผีตลก ได้แก่ เรื่อง ผีหัวขาด โกยเถาะโยม และหอแค้นแตก

ผู้วิจัยเริ่มจากการวิเคราะห์หาสูตรทั้งขนบ (Convention) และประดิษฐกรรม (Invention) ของตระกูลหนังผีไทย โดยการวิเคราะห์ตระกูล (Genre) ทั้ง 7 องค์ประกอบ ได้แก่ โครงสร้างการเล่าเรื่อง (Narratives structure/features) ตัวละคร (Character typology) แก่นความคิด (Theme) ฉาก/การจัดวางองค์ประกอบของภาพ (Setting/mise en scene) การสื่อความหมายในระดับสัญลักษณ์ (Iconography) วิธีการเร้าอารมณ์ของผู้ชม (Audience appeal) และอุดมการณ์และค่านิยม (Ideology and Values) เพื่อให้ได้สูตรทั้งขนบและประดิษฐกรรมของตระกูลหนังผีไทยมาวิเคราะห์และทำความเข้าใจต่อไป

สำหรับวิธีการต่อมาคือ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์กลุ่มตัวอย่าง โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้กำกับหนังผีไทยทั้ง 3 คน คือ ก้องเกียรติ ไข่มศิริ, ภาคภูมิ วงศ์ภูมิ และปวิณ ภูริจิตปัญญา รวมทั้งการใช้ข้อมูลบทสัมภาษณ์ที่มีอยู่แล้วของผู้กำกับหนังผีไทยเพิ่มเติมทั้งหมด 4 คน ได้แก่ ทรวงยศ สุขมากอนันต์ เอกชัย เอื้อครองธรรม วิศิษฐ์ ศาสนเที่ยง และบรรจง ปิัญญะกุล ซึ่งเคยกำกับหนังผีไทยที่มีอยู่ในตัวอย่างที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ 15 เรื่อง และจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ชมหนังผีไทย ซึ่งเป็นประชาชนที่อาศัยในกรุงเทพฯ จำนวน 14 คน โดยต้องเคยชมหนังผีไทยทั้ง 15 เรื่องมาก่อน ทั้งนี้เพื่อหาคำตอบว่าสูตรที่ผู้วิจัยค้นพบนั้นได้เข้าไปมีบทบาทต่อแนวความคิดการผลิตหนังผีของผู้ผลิตและความคาดหวังของผู้ชมอย่างไรบ้าง

อย่างไรก็ตาม ในบทนี้ผู้วิจัยได้นำข้อค้นพบจากการวิเคราะห์ตระกูลหนังผีไทย รวมทั้งบทบาทของสูตรตระกูลหนังผีไทยที่มีผลต่อแนวความคิดของผู้ผลิตและผู้ชม มาสรุปผลเพื่อ

นำเสนอตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย จากนั้นจึงทำการอภิปรายผลจากข้อค้นพบที่ได้รับ โดยใช้แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบในการอธิบาย พร้อมทั้งเสนอแนะประเด็นการศึกษาที่น่าสนใจสำหรับงานวิจัยในอนาคต โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษา “การวิเคราะห์ตระกูลหนังผีไทย” ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ ทำการศึกษาเพื่อให้เข้าใจถึง “ขนบ” (Convention) และ “ประดิษฐ์กรรม” (Invention) หรือ สูตร (formula) ของตระกูลหนังผีไทย และวัตถุประสงค์ที่ตามมาหลังจากวิเคราะห์สูตรได้แล้ว คือ เพื่อให้เข้าใจถึงบทบาทของสูตรตระกูลหนังผีไทยในการเข้าไปกำหนดแนวความคิดในการผลิตของผู้สร้างภาพยนตร์ และบทบาทของสูตรตระกูลหนังผีไทยในการเข้าไปกำหนดความคาดหวังของผู้ชมภาพยนตร์ ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาและสรุปผลเป็นไปตามรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

โครงสร้างการเล่าเรื่อง (Narratives structure/features)

1. การเริ่มเรื่อง (Plot Exposition)

บทสรุปจากการศึกษาบทบาทของตระกูลหนังผีไทยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าขนบของการเริ่มเรื่องเหล่านี้เป็นตัวแปรที่ผู้กำกับใช้เป็นแนวทางในการผลิตภาพยนตร์ และมีส่วนเข้าไปกำหนดความคาดหวังของผู้ชมแต่ละคน จึงสรุปมาดังรายละเอียดในตารางดังนี้

ตารางที่ 7.1

สรุปบทบาทของขนบการเริ่มเรื่อง (Plot Exposition) ที่ใช้เป็นแนวทางในการผลิตหนังผีไทยและมีผลต่อการกำหนดความคาดหวังของผู้ชม

มิติของ Genre	ขนบ	แนวทางในการผลิตหนังผีของผู้กำกับภาพยนตร์	ความคาดหวังของผู้ชมหนังผีไทย
การเริ่มเรื่อง	1) เริ่มต้นด้วยตำนานเล่าขาน	ผู้ผลิตเลือกใช้ตำนานความเชื่อเรื่องผีในแบบไทยเดิมที่คนไทยคุ้นเคย	ผู้ชมคาดหวังที่จะเห็นตำนานแบบไทย เรื่องที่คนไทยรู้อยู่แล้ว ฉายภาพซ้ำหนังผีในอดีต
	2) เริ่มต้นด้วยปมขัดแย้ง	ผู้ผลิตเริ่มต้นด้วยเหตุการณ์สำคัญบางอย่างหรือปมปัญหา แล้วค่อยเล่าเรื่อง	ผู้ชมคาดหวังที่จะเห็นเหตุการณ์ที่น่าสงสัย ตื่นเต้นตั้งแต่ต้นทำให้อยากชมต่อ
	3) เริ่มต้นด้วยแนะนำตัวละครหรือสถานที่	ผู้ผลิตค่อย ๆ นำพาคนดูไปพบกับความน่ากลัวทั้งหมดของเรื่อง	ผู้ชมคาดหวังที่จะเห็นการปูเรื่องก่อนถึงปมที่ซ่อนไว้ก่อนที่จะคลี่คลายปมทีเดียว

2. การพัฒนาเหตุการณ์ (Rising Action)

บทสรุปจากการศึกษาถึงบทบาทของตระกูลหนังผีไทยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าขนบของการพัฒนาเหตุการณ์เหล่านี้เป็นตัวแปรที่ผู้กำกับใช้เป็นแนวทางในการผลิตภาพยนตร์ และมีส่วนเข้าไปกำหนดความคาดหวังของผู้ชมแต่ละคน จึงสรุปมาดังรายละเอียดในตารางดังนี้

ตารางที่ 7.2

สรุปบทบาทของขนบการพัฒนาเหตุการณ์ (Rising Action) ที่ใช้เป็นแนวทาง
ในการผลิตหนังผีไทย และมีผลต่อการกำหนดความคาดหวังของผู้ชม

มิติของ Genre	ชนบ	แนวทางในการผลิตหนังผีของ ผู้กำกับภาพยนตร์	ความคาดหวังของผู้ชม หนังผีไทย
การพัฒนา เหตุการณ์	1) ผีหลอก	ผู้ผลิตเลือกสร้างความน่ากลัว ในหนังผีที่มีทั้งผีหลอกและ ฉากที่ไม่รู้ว่าผีหลอกหรือไม่ แล้วรู้สึกหลอนเอง	ผู้ชมคาดหวังที่จะเห็นสาเหตุ หรือวิธีการที่ทำให้หนังผีเกิด ความน่ากลัว ซึ่งจะต้องมีในหนัง ผีทุกเรื่อง
	2) การเดินเรื่อง ด้วยความ ตลก	ผู้ผลิตสร้างความตลกจากบท และดาราตลกแสดง ซึ่งแต่ละ เรื่องจะมีระดับความตลก ต่างกันขึ้นอยู่กับโครงเรื่องของ ตระกูลย่อย	ผู้ชมคาดหวังให้แทรกความตลก เพื่อผ่อนคลายอารมณ์ที่น่ากลัว ในหนังผี ซึ่งระดับความตลกจะ ขึ้นอยู่กับลักษณะโครงเรื่องของ หนังผีตระกูลย่อย
	3) ความรักและ มิตรภาพ	ผู้ผลิตเลือกให้มีเพื่อเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ตัวละครให้ง่าย ขึ้นและเพิ่มความเป็นดราม่า	ผู้ชมคาดหวังที่จะเห็นการ เดินเรื่องด้วยความรักเพราะทำให้ เข้าใจเนื้อหาของหนังผีได้ง่าย
	4) การสืบหา ความจริงจาก ปมปัญหา	ผู้ผลิตเลือกให้มีอยู่ในหนังผีทุก เรื่องแต่หนังผีแต่ละเรื่องจะมี ระดับความลึกต่างกันทำให้ การคลี่คลายปมต่างกันด้วย	ผู้ชมคาดหวังที่จะเห็นเหตุการณ์ ชวนสงสัยเพราะจะทำให้ผู้ชม รู้สึกตื่นเต้นอยากติดตามต่อ
	5) วยรุ่น	ผู้ผลิตเลือกเพราะวยรุ่นเป็นวัย ที่มีความคึกคะนอง อยากลอง ดี จึงสามารถนำมาเชื่อมเรื่อง ราวเกี่ยวกับหนังผีได้ง่ายขึ้น	ผู้ชมคาดหวังว่าวยรุ่นจะแสดง เหตุแห่งความคึกคะนอง ลองดี ทำตามเพื่อน แก้ไขปัญหาไม่ทัน และตายอย่างสยดสยอง

3. ขั้นภาวะวิกฤติ (Climax)

บทสรุปจากการศึกษาถึงบทบาทของตระกูลหนังผีไทยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าชนบของการสร้างขั้นภาวะวิกฤติเหล่านี้เป็นตัวแปรที่ผู้กำกับใช้เป็นแนวทางในการผลิตภาพยนตร์ และมีส่วนเข้าไปกำหนดความคาดหวังของผู้ชมแต่ละคน จึงสรุปมาดังรายละเอียดในตารางดังนี้

ตารางที่ 7.3

สรุปบทบาทของชนบขั้นภาวะวิกฤติ (Climax) ที่ใช้เป็นแนวทางในการผลิตหนังผีไทยและมีผลต่อการกำหนดความคาดหวังของผู้ชม

มิติของ Genre	ชนบ	แนวทางในการผลิตหนังผีของผู้กำกับภาพยนตร์	ความคาดหวังของผู้ชมหนังผีไทย
ขั้นวิกฤติ	การเปิดเผยความจริง	ผู้ผลิตเลือกที่จะให้มีการเปิดเผยเรื่องราวบางส่วน และซ่อนเรื่องราวบางอย่างไว้ โดยคนดูคาดการณ์ไม่ถึง ขึ้นอยู่กับตำแหน่ง จำนวนครั้ง และเรื่องราวที่เปิดเผยโดยทำให้เกิดความน่าสนใจ	ผู้ชมมีความคาดหวังที่จะเห็นจุดวิกฤติ หรือจุดหักมุมที่มีการเปิดเผยความจริงที่ไม่ซ้ำหรือ มีหลายครั้งได้ในหนังผีเรื่องเดียวกัน

4. ขั้นภาวะคลี่คลาย (Falling Action)

บทสรุปการศึกษาถึงบทบาทของตระกูลหนังผีไทยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าชนบของขั้นภาวะคลี่คลายเหล่านี้เป็นตัวแปรที่ผู้กำกับใช้เป็นแนวทางในการผลิตภาพยนตร์ และมีส่วนเข้าไปกำหนดความคาดหวังของผู้ชมแต่ละคน จึงสรุปมาดังรายละเอียดในตารางดังนี้

ตารางที่ 7.4

สรุปบทบาทของชนบชั้นภาวะคลี่คลาย (Falling Action) ที่ใช้เป็นแนวทางใน
การผลิตหนังผีไทย และมีผลต่อการกำหนดความคาดหวังของผู้ชม

มิติของ Genre	ชนบ	แนวทางในการผลิตหนังผี ของผู้กำกับภาพยนตร์	ความคาดหวังของผู้ชมหนังผีไทย
ชั้นภาวะ คลี่คลาย	1) การปราบผี	ผู้ผลิตใช้เป็นแนวคิดหนึ่ง ในการคลี่คลายปมที่มีผล มาจากเรื่องการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว	ผู้ชมคาดหวังที่จะเห็นผีจากไปเอง หรืออยู่ต่อไปได้ แต่ไม่ต้องการให้ มีการทำพิธีปราบผีโดยพระหมอผี เพราะเป็นเรื่องที่ล้าสมัย
	2) ผีได้ทำตาม ความต้องการ	ผู้ผลิตเลือกให้ผีได้ทำในสิ่ง ที่ตนอยากทำอาจมาแก้ แค้นหรือมาบอกสิ่งที่ถูกต้อง หรืออยากจากไปจากวังวน ที่ติดอยู่	ผู้ชมคาดหวังที่จะเห็นผีมาหลอก แบบมีเหตุผล และเมื่อผีได้ทำ ตามสิ่งที่ตนเองต้องการก็ควรจาก ไปเองหรือไม่ก็อยู่ต่อบนโลก มนุษย์แต่ก็ไม่รบกวนมนุษย์อีก

5. ขั้นการยุติเรื่องราว (Ending)

บทสรุปการศึกษาถึงบทบาทของตระกูลหนังผีไทยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าชนบของชั้น
การยุติเรื่องราวเหล่านี้เป็นตัวแปรที่ผู้กำกับใช้เป็นแนวทางในการผลิตภาพยนตร์ และมีส่วนเข้าไป
กำหนดความคาดหวังของผู้ชมแต่ละคน จึงสรุปมาดังรายละเอียดในตารางดังนี้

ตารางที่ 7.5
 สรุบบทบาทของชนบชั้นการยุติเรื่องราว (Ending) ที่ใช้เป็นแนวทาง
 ในการผลิตหนังผีไทย และมีผลต่อการกำหนด
 ความคาดหวังของผู้ชม

มิติของ Genre	ชนบ	แนวทางในการผลิตหนังผี ของผู้กำกับภาพยนตร์	ความคาดหวังของผู้ชม หนังผีไทย
ชั้นการยุติ เรื่องราว	การจบ ปัญหาบน โลกมนุษย์	ผู้ผลิตเลือกที่จะให้หนังผี สร้างจากเรื่องราวของผี และคนที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับ กันบนโลกมนุษย์ และมีจุด จบอยู่บนโลกมนุษย์เช่นกัน และมีวิธีการจบ ทั้งแบบมี ความสุข สูญเสีย ทั้งทำ	ผู้ชมคาดหวังที่จะเห็นจุดจบของผีและ คนหรือการเคลียร์ปัญหาทุกอย่างควร จบบนโลกมนุษย์ เพราะสุดท้ายแล้วคน ก็ย่อมต้องดำเนินชีวิตต่อไปบนโลก มนุษย์ไม่ว่าจะมีผีหรือไม่ก็ต้องปรับตัว อยู่ต่อไปให้ได้ ส่วนที่ไม่ควรจบในโลก ของผีเพราะเป็นเรื่องที่โหดร้าย ไม่เคยมี ใครไปสัมผัสจริง

ตัวละคร (Character typology)

1. ตัวละครผี (Ghost Character)

บทสรุปการศึกษาถึงบทบาทของตระกูลหนังผีไทยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบชนบของตัวละครผีที่ปรากฏแตกต่างกัน คือ ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพ ภูมิหลัง/สาเหตุการตาย ลักษณะทางจิตใจของผี และลักษณะอาวรณ์ในการกำจัดผี ซึ่งมีส่วนเข้าไปกำหนดวิธีการสร้างตัวละครผีในหนังผีไทยที่ผู้กำกับแต่ละคนสร้างและมีส่วนเข้าไปกำหนดความคาดหวังของผู้ชมแต่ละคน และสรุปมาดังนี้

1.1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผี คือ คุณสมบัติทางกายภาพ เพศ และอายุที่สามารถบ่งชี้เฉพาะได้ว่าเป็นคือ “ตัวละครผี” ผู้วิจัยพบว่าเป็นตัวแปรที่ผู้กำกับใช้เป็นแนวทางในการผลิตภาพยนตร์และมีส่วนเข้าไปกำหนดความคาดหวังของผู้ชมแต่ละคน จึงสรุปมาดังรายละเอียดในตารางดังนี้

ตารางที่ 7.6

สรุปบทบาทของชนบัตัวละครผี (Ghost Character) จากลักษณะทาง
 ประชากรศาสตร์ที่ใช้เป็นแนวทางในการผลิตหนังผีไทย
 และมีผลต่อการกำหนดความคาดหวังของผู้ชม

มิติของ Genre	ชนบ	แนวทางในการผลิตหนังผีของ ผู้กำกับภาพยนตร์	ความคาดหวังของผู้ชม หนังผีไทย
ลักษณะทาง ประชากร ศาสตร์	1) เพศ มีทั้งเพศหญิง เพศชาย และ เพศที่สาม	ผู้ผลิตเลือกผีเพศหญิง เพราะ อ่อนแอถูกกระทำ จะน่า กลัวด้วยแรงแค้น ส่วนผีเพศ ชายไม่ค่อยพบมากแต่การ แสดงอำนาจมีเหตุผลกว่าผี เพศหญิง ผีเพศที่สามหรือผี กะเทยทำให้ตลก	ผู้ชมคาดหวังที่จะเห็นว่าตัว ละครผีผู้หญิงจะมีความน่า กลัวมากที่สุด ผีผู้ชายมีความ โหดร้ายแต่ไม่น่ากลัวมาก ส่วน ผีเพศที่สามเป็นผีที่มีความตลก
	2) อายุ มีตั้งแต่วัยเด็ก วัยรุ่นวัยผู้ใหญ่ วัยชรา	ผู้ผลิตเลือกสร้างตัวละครผีได้ ทุกอายุ ขึ้นอยู่กับการสื่อความ หมายแต่ละวัย ผีเด็กจะน่า สงสาร ชุกชน ผีวัยรุ่นยังไม่ถึง ที่ตาย ผีผู้ใหญ่ไปจนผีแก่มี ประสบการณ์พลังมาก	ผู้ชมคาดหวังจะเห็นผีเด็กน่า กลัวแบบชุกชนผีวัยรุ่นน่ากลัว แบบมีความแค้นมาก ผีผู้ใหญ่ น่ากลัวเพราะขริ่มและผ่าน ปัญหาชีวิตมามาก ผีคนชราน่า กลัวเพราะรูปร่างภายนอก

1.2 ลักษณะทางกายภาพของผี คือ ลักษณะ หรือรูปลักษณ์ ภายนอกที่คน
 มองเห็นแล้วเข้าใจถึงความเป็นตัวละครผี โดยมีการสื่อถึงความแตกต่างของผีกับคนอย่างชัดเจน
 รวมถึงการสื่อถึงประเภทของผีด้วย ซึ่งผู้วิจัยพบว่าเป็นตัวแปรที่ผู้กำกับใช้เป็นแนวทางในการผลิต
 ภาพยนตร์และมีส่วนเข้าไปกำหนดความคาดหวังของผู้ชมแต่ละคน จึงสรุปมาดังรายละเอียดใน
 ตารางดังนี้

ตารางที่ 7.7

สรุปบทบาทของชนบัตัวละครผี (Ghost Character) จากลักษณะทาง
กายภาพที่ใช้เป็นแนวทางในการผลิตหนังผีไทย และมีผลต่อ
การกำหนดความคาดหวังของผู้ชม

มิติของ Genre	ชนบ	แนวทางในการผลิตหนังผีของ ผู้กำกับภาพยนตร์	ความคาดหวังของผู้ ชมหนังผีไทย
ลักษณะทาง กายภาพของผี	1) การแสดงถึง ความเป็นอื่น	ผู้ผลิตเลือกที่จะสร้างหนังผี ไทยที่มีผีแบบในปัจจุบันนั้น คือการนำความไม่รู้ของคนมา ทำให้รู้สึกจับจุดไม่ถูกว่าใคร เป็นผีใครเป็นคนมากกว่า	ผู้ชมคาดหวังให้ตัวละครผีมี การแสดงความเป็นอื่น ทั้ง แบบเป็นผีชัดเจน วิญญาณ และที่น่ากลัวและชอบมากคือ รูปลักษณะที่เหมือนคนเพราะ อาจถูกหลงให้หลอน
	2) การแบ่ง ประเภทผี	ผู้ผลิตเลือกให้มีทั้งผีไทยแท้ ดั้งเดิมที่ถูกปรับเปลี่ยนให้ ทันสมัยขึ้นแต่ยังคงกลิ่นอาย แบบไทย ๆ และผีไทยที่ถูก ผสมผสานเข้ากับผีต่างประเทศ ทั้งหมดนี้ขึ้นอยู่กับยุค สมัยที่เปลี่ยนแปลงไป	ผู้ชมคาดหวังว่าผีไทยแท้ ดั้งเดิมที่ถูกรื้อถอน ความหมายใหม่นั้นจะมีความ น่ากลัวมากกว่าผีไทยที่ถูก ผสมผสานผีต่างประเทศ

1.3 ภูมิหลัง/สาเหตุการตายของผี เป็นการสื่อให้เห็นว่าผีนั้นมีอดีตก่อนตาย
อย่างไร และนั่นอาจเป็นเหตุผลที่ทำให้ผีเป็นผีที่ดีหรือร้ายก็เป็นไปได้ ซึ่งประกอบด้วย ถูกฆ่าตาย
อุบัติเหตุ ฆ่าตัวตาย และโดนพิธีกรรมตาย ซึ่งผู้วิจัยพบว่าเป็นตัวแปรที่ผู้กำกับใช้เป็นแนวทางใน
การผลิตภาพยนตร์และมีส่วนเข้าไปกำหนดความคาดหวังของผู้ชมแต่ละคน จึงสรุปมาดัง
รายละเอียดในตารางดังนี้

ตารางที่ 7.8

สรุปบทบาทของชนบทตัวละครผี (Ghost Character) จากลักษณะภูมิลักษณ์/
สาเหตุการตาย ที่ใช้เป็นแนวทางในการผลิตหนังผีไทย และ
มีผลต่อการกำหนดความคาดหวังของผู้ชม

มิติของ Genre	ชนบท	แนวทางในการผลิตหนังผีของ ผู้กำกับภาพยนตร์	ความคาดหวังของผู้ชม หนังผีไทย
ภู มิ ห ลั ง / สาเหตุการ	ภูมิลักษณ์/สาเหตุการ ตายที่มีประติมากรรม กรรมย้อยคือ 1. ถูกฆ่าตาย 2. อุบัติเหตุ 3. ฆ่าตัวตาย 4. โดนพิธีกรรมตาย	ผู้ผลิตมีแนวคิดในการคิดหา สาเหตุการตายของตัวละครผี มีหลายวิธีที่แตกต่างที่อาจมา จากเรื่องใกล้ตัว ชาวสารใน ปัจจุบันหรืออดีต เรื่องที่ จินตนาการขึ้น มามีทั้งโดนฆ่า ตาย อุบัติเหตุ การฆ่าตัวตาย ตายเพราะอายุขัย	ผู้ชมคาดหวังที่จะให้มีการ เปิดเผยสาเหตุการตาย จากการ ฆาตกรรม อุบัติเหตุ ฆ่าตัวตาย โดน พิธีกรรมโดยลักษณะการ ตายควรมาจากเรื่องใกล้ ตัวไม่ควรแปลกเกินไป

1.4 ลักษณะทางจิตใจของผี เป็นการแสดงออกถึงเจตนาของผี ที่ขึ้นอยู่กับ
โครงสร้างของเรื่องว่าผีต้องมีจุดประสงค์แบบดีหรือแบบร้าย ซึ่งผู้วิจัยพบว่าเป็นตัวแปรที่ผู้กำกับใช้
เป็นแนวทางในการผลิตภาพยนตร์และมีส่วนเข้าไปกำหนดความคาดหวังของผู้ชมแต่ละคน จึง
สรุปมาดังรายละเอียดในตารางดังนี้

ตารางที่ 7.9

สรุปบทบาทของชนบัตัวละครผี (Ghost Character) จากลักษณะทางจิตใจ
ที่ใช้เป็นแนวทางในการผลิตหนังผีไทย และมีผลต่อ
การกำหนดความคาดหวังของผู้ชม

มิติของ Genre	ชนบ	แนวทางในการผลิตหนังผีของผู้กำกับ ภาพยนตร์	ความคาดหวังของผู้ชม หนังผีไทย
ลักษณะทาง จิตใจของผี	ผีดี	ผู้ผลิตมีแนวคิดสร้างผีที่มีจิตใจดี โดยจะโยง เรื่องเกี่ยวกับการทำความดีที่ผีเคยทำร่วมกับ คนมาก่อน	ผู้ชมคาดหวังที่จะเห็นผีที่ มีทั้งผีที่มีจิตใจดี เป็น เพื่อนที่ดีของคน คอย
	ผีร้าย	ส่วนผีที่มีจิตใจร้ายผู้ผลิตเลือกให้มีสองรูป แบบคือ 1. ร้ายแบบมีเหตุผลคนให้อภัยผีได้ 2. ร้ายแบบไม่มีเหตุผล ส่วนมากลักษณะ ทางจิตใจของผีจะเกี่ยวข้องในเรื่องผลของ กรรมด้วย	ช่วย เหลือ กัน ผู้ชม คาดหวังให้ผีที่มีจิตใจที่ เต็มไปด้วยความ อาฆาต แค้น ก็ให้ฆ่าแต่คนเลว

1.5 ลักษณะอาวูธในการกำจัดผี ในสายตาคนจะมองว่า “ผีมีความเป็นอื่น” มีความแตกต่างจากคน ดังนั้น คนจึงพยายามหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อกำจัดผีออกไป โดยมีหลายวิธี และแต่ละวิธีที่กำจัดนี้จะสะท้อนให้เห็นความคิดของคนที่มีต่อผีได้ด้วย ลักษณะอาวูธในการกำจัดผี ประกอบด้วย อาวูธจากพระหรือศาสนา อาวูธจากหมอผี เวรกรรม การคิดได้เองของผี และผียังวนเวียนอยู่ที่เดิม ซึ่งผู้วิจัยพบว่าเป็นตัวแปรที่ผู้กำกับใช้เป็นแนวทางในการผลิตภาพยนตร์และมีส่วนเข้าไปกำหนดความคาดหวังของผู้ชมแต่ละคน จึงสรุปมาดังรายละเอียดในตารางดังนี้

ตารางที่ 7.10

สรุปบทบาทของชนบทตัวละครผี (Ghost Character) จากลักษณะอาวูธใน
 การกำจัดผีที่ใช้เป็นแนวทางในการผลิตหนังผีไทย และมีผลต่อ
 การกำหนดความคาดหวังของผู้ชม

มิติของ Genre	ชนบท	แนวทางในการผลิตหนังผี ของผู้กำกับภาพยนตร์	ความคาดหวังของ ผู้ชมหนังผีไทย
ลักษณะอาวูธ ในการกำจัดผี	ลักษณะอาวูธในการกำจัดผี ที่มีลักษณะประติมากรรม ย่อยคือ 1. การปราบโดยอาวูธจากพระ 2. หมอผี 3. เวรกรรม 4. สำนึกตัวเอง 5. ผียังวนเวียนอยู่ที่เดิม	ผู้ผลิตเลือกที่จะมีการใช้ อาวูธเพื่อมาปราบผีที่ยัง ไม่ได้ทำภารกิจตามที่ ตนเองต้องการ คนจึงต้อง มาปราบโดย หมอผี พระ จะช่วยทำให้ผีหลุดพ้นแต่ผี จะจากไปเลยหรือไม่ขึ้นอยู่กับบทและธุรกิจ	ผู้ชมคาดหวังให้ผีจาก ไปเอง หรือสามารถ วนเวียนอยู่ก็ได้ ถ้าไม่ ยอมไปแบบดี ๆ ก็ควร ถูกปราบโดยอำนาจ ทางพระพุทธศาสนา มากกว่าหมอผี

2. ตัวละครมนุษย์ (Human Character)

บทสรุปการศึกษาถึงบทบาทของตระกูลหนังผีไทยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า มีชนบทของ
 ลักษณะตัวละครมนุษย์ที่แตกต่างกัน คือ คนดีและคู่ตรงข้าม/ศัตรูผี เป็นตัวแปรที่ผู้กำกับใช้เป็น
 แนวทางในการผลิตภาพยนตร์ และมีส่วนเข้าไปกำหนดความคาดหวังของผู้ชมแต่ละคน จึงสรุปมา
 ดังรายละเอียดในตารางดังนี้

ตารางที่ 7.11

สรุปบทบาทของชนบจากลักษณะตัวละครมนุษย์ (Human Character) ที่ใช้
เป็นแนวทางในการผลิตหนังผีไทย และมีผลต่อการกำหนด
ความคาดหวังของผู้ชม

มิติของ Genre	ชนบ	แนวทางในการผลิตหนังผีของ ผู้กำกับภาพยนตร์	ความคาดหวังของผู้ชม หนังผีไทย
ตัวละคร มนุษย์	คนดี	ผู้ผลิตเลือกให้มีคนดี โดยมักเป็น คนดีที่คอยช่วยเหลือผี	ผู้ชมคาดหวังให้มีคนดีที่คอย ช่วยเหลือผี และปลอดภัย
	คู่ตรงข้าม	ผู้ผลิตมักเลือกให้คนที่เป็นคู่ตรง ข้ามผีให้คอยปราบผี	ผู้ชมคาดหวังให้มีการนำเสนอคน เลวที่คอยกำจัดผีไม่ว่าจะเป็นศัตรู
	ศัตรูผี	ศัตรูผี คือคนเลว สุดท้ายต้องได้รับ ผลกระทบจากการกระทำที่ไม่ดีด้วย	ผีหรือไม่ใช่ก็ตามสุดท้ายก็อยาก ให้ถูกกรรมตามทันทุกคน

แก่นความคิด (Theme)

บทสรุปการศึกษาถึงบทบาทของตระกูลหนังผีไทยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าชนบของแก่น
ความคิด (Theme) โดยผู้วิจัยพบว่ามีชนบของแก่นความคิดเพียงอย่างเดียวนั่นคือ แก่นความคิด
หลักที่มาจากมุมมองจากสายตามนุษย์ เป็นมุมมองที่จินตนาการความเชื่อเรื่องผีมาจากความคิด
ของมนุษย์ในสังคม เป็นตัวแปรที่ผู้กำกับใช้เป็นแนวทางในการผลิตภาพยนตร์ และมีส่วนเข้าไป
กำหนดความคาดหวังของผู้ชมแต่ละคน จึงสรุปมาดังรายละเอียดในตารางดังนี้

ตารางที่ 7.12

สรุปบทบาทของชนบ่งความคิด (Theme) ที่ใช้เป็นแนวทางในการผลิต
หนังสือไทยและมีผลต่อการกำหนดความคาดหวังของผู้ชม

มิติของ Genre	ชนบ	แนวทางในการผลิตหนังสือ ของผู้กำกับภาพยนตร์	ความคาดหวังของผู้ชม หนังสือไทย
แก่นความคิด	มุมมองจากสายตาตามมนุษย์มี ลักษณะประติสฐกรรมย่อย 1) ฝีมืออยู่จริง 2) ฝีมือความน่ากลัว 3) ฝีมือความเป็นอื่น 4) ฝีมืออำนาจและอิทธิฤทธิ์ แต่เป็นอำนาจอันจำกัด 5) คนมีอำนาจในการจ้อง มองผีผ่านสื่อภาพยนตร์	ผู้ผลิตเลือกแนวคิดการ สร้างหนังสือจากมุมมอง ผ่านสายตาตามมนุษย์ที่นำ ความเชื่อเรื่องผีมาสะท้อน เรื่องของเวรกรรมออกมา ในหนังสือไทย โดยเชื่อว่าผี มีอยู่จริง ฝีมือความน่ากลัว ฝีมืออำนาจ และคนมี อำนาจจ้องมองผีผ่านสื่อ ภาพยนตร์	ผู้ชมคาดหวังว่าหนังสือ มักจะนำเสนอในเรื่อง ของผลของการกระทำ หรือเรื่องกฎแห่งกรรม สอนให้คนทำดีได้ดีทำชั่ว ได้ชั่วผ่านหนังสือ ซึ่ง ความเชื่อเรื่องผีนี้มี พื้นฐานมาจากมุมมอง จากสายตาตามมนุษย์

ฉาก/การจัดวางองค์ประกอบของภาพ (Setting/mise en scene)

บทสรุปการศึกษาถึงบทบาทของตระกูลหนังสือไทยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าชนบ่งของฉาก/
การจัดวางองค์ประกอบภาพ (Setting/mise en scene) โดยผู้วิจัยพบว่ามีชนบ่งของฉาก/
การจัดวางองค์ประกอบภาพ มี 2 แบบ คือ เวลา (Time) ซึ่งประกอบด้วยเวลาที่เป็นกลางวันและ
กลางคืน, เวลาที่เป็นอดีต-ปัจจุบัน-อดีตสลับกับปัจจุบัน และสถานที่ (Place) ซึ่งประกอบด้วย
สถานที่ที่เป็นชนบทและเมือง, การดำเนินชีวิตประจำวัน จินตนาการ ฉากที่เป็นภาพสัญลักษณ์
แห่งความเชื่อซึ่งทั้งหมดนี้เป็นตัวแปรที่ผู้กำกับใช้เป็นแนวทางในการผลิตภาพยนตร์ และมีส่วนเข้า
ไปกำหนดความคาดหวังของผู้ชมแต่ละคน จึงสรุปมาดังรายละเอียดในตารางดังนี้

ตารางที่ 7.13

สรุปบทบาทของชนบจากฉาก/การจัดวางองค์ประกอบของภาพ (Setting/
mise en Scene) ที่ใช้เป็นแนวทางในการผลิตหนังผีไทย และมีผลต่อ
การกำหนดความคาดหวังของผู้ชม

มิติของ Genre	ชนบ	แนวทางในการผลิตหนังผี ของผู้กำกับภาพยนตร์	ความคาดหวังของผู้ชม หนังผีไทย
ฉาก/การจัดวาง องค์ประกอบ ของภาพ	เวลา (Time)		
	เวลากลางวัน กลางคืน	ผู้ผลิตจะเลือกเวลาที่เป็น กลางวัน-กลางคืนช่วยใน เรื่องของอารมณ์ในหนังผี แต่ สร้างความน่ากลัวได้ทั้งสอง เวลา	ผู้ชมคาดหวังให้ผีออกมา อาละวาดในเวลากลางคืนจะ น่ากลัวที่สุดเพราะหลบหนี ลำบาก และควรมีฉากการสลับ เวลาบ้าง
	เวลาอดีต- ปัจจุบัน	ส่วนเวลาที่เป็นอดีตปัจจุบัน- สลับ-อดีตอนาคต ช่วยเรื่อง การทำให้เข้าใจเรื่องราวได้ดี	ผู้ชมคาดหวังว่าฉากนี้จะช่วย ทบทวนเรื่องราวและทำให้ เข้าใจเนื้อเรื่องดีขึ้น
	สถานที่ (Place)		
	ชนบท-เมือง ชีวิตประจำวัน จินตนาการ สัญลักษณ์ แห่งความเชื่อ	ผู้ผลิตจะเลือกสถานที่ชนบท- เมืองมาสร้างเพื่อเห็นความ แตกต่างของระบบความเชื่อ เรื่องผี ส่วนฉากอื่น ๆ จะ เลือกที่เกี่ยวกับคนตายทั้งนี้ ทุกฉาก สร้างความน่ากลัวได้ หมดขึ้นอยู่กับบท	ผู้ชมคาดหวังเห็นสถานที่ที่เป็น เรื่องใกล้ตัวโดยเฉพาะฉากที่ เป็นชีวิตประจำวัน ยิ่งถ้าพื้นที่ที่ คล้ายกับดักที่แคบหนีผีไม่ได้ รวมถึงมีบรรยากาศที่วังเวงจะ สร้างความน่ากลัวได้มาก

การสื่อความหมายในระดับสัญลักษณ์ (Iconography)

บทสรุปการศึกษาถึงบทบาทของตระกูลหนังผีไทยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าชนบของการสื่อ
ความหมายในระดับสัญลักษณ์ โดยผู้วิจัยพบว่ามีชนบของการสื่อความหมายในระดับสัญลักษณ์

ที่แตกต่างกัน คือ สัญลักษณ์ทางด้านภาพ และสัญลักษณ์ทางด้านเสียง เป็นตัวแปรที่ผู้กำกับใช้เป็นแนวทางในการผลิตภาพยนตร์ และมีส่วนเข้าไปกำหนดความคาดหวังของผู้ชมแต่ละคน จึงสรุปมาดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ทางด้านภาพ

การสื่อสารด้วยสัญลักษณ์ทางภาพนั้นจะเป็นการทำหน้าที่บอกเล่าข้อเท็จจริง (Factual) สภาพแวดล้อม (Environmental) ช่วยแปลความหมาย (Interpretative) แสดงสัญลักษณ์ (Symbolic) บอกลักษณะเฉพาะต่าง ๆ (Coupling) ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อการเชื่อมต่อกับจินตนาการ อารมณ์ ความรู้สึก การดำเนินเรื่อง การสร้างความหมายและการรับรู้ความหมายของผู้รับสาร (ฉลองรัตน์ ทิพย์พิมาน, 2539, น. 19) ซึ่งในส่วนของการสื่อความหมายในระดับสัญลักษณ์ทางด้านภาพในหนังสือมี 5 แบบ คือ มุมกล้อง ขนาดภาพ การจัดแสง การใช้เทคนิคตัดต่อ และการใช้เทคนิคพิเศษ ผู้วิจัยพบว่าแนวคิดในการสร้างสัญลักษณ์ทางด้านภาพ ที่ผู้วิจัยค้นพบได้เป็นตัวแปรที่ผู้กำกับใช้เป็นแนวทางในการผลิตภาพยนตร์และมีส่วนเข้าไปกำหนดความคาดหวังของผู้ชมแต่ละคน จึงสรุปมาดังรายละเอียดในตารางดังนี้

ตารางที่ 7.14

สรุปบทบาทของขนบการสื่อความหมายในระดับสัญลักษณ์ (Iconography)

โดยสัญลักษณ์ทางด้านภาพ ที่ใช้เป็นแนวทางในการผลิตหนังไทย

และมีผลต่อการกำหนดความคาดหวังของผู้ชม

มิติของ Genre	ขนบ	แนวทางในการผลิตหนังของผู้กำกับภาพยนตร์	ความคาดหวังของผู้ชมหนังไทย
การสื่อความหมายในระดับสัญลักษณ์	สัญลักษณ์ทางด้านภาพ		
	1) มุมกล้อง	ผู้ผลิตมักใช้ทั้งมุมกล้องแทนสายตาคนดูและมุมกล้องในการเล่าเรื่อง	ผู้ชมมีความคาดหวังที่จะเห็นมุมกล้องที่ผู้ชมเห็นแต่ตัวละครคนในเรื่องไม่เห็น
	2) ขนาดภาพ	ผู้ผลิตมักเลือกใช้ขนาดภาพเพื่อเล่าอารมณ์คนดูโดยมีระยะใกล้	ผู้ชมคาดหวังว่าขนาดภาพระยะใกล้ทำให้น่ากลัว

ตารางที่ 7.14 (ต่อ)

มิติของ Genre	ชนบ	แนวทางในการผลิตหนังผีของ ผู้กำกับภาพยนตร์	ความคาดหวังของผู้ชม หนังผีไทย
การสื่อ ความหมาย ในระดับ สัญลักษณ์	3) การจัดแสง	ผู้ผลิตเลือกจัดแสงมืดสลัวเพื่อ เร้าอารมณ์กลัวได้ง่ายแต่แสงสีที่ เคลียร์ก็เร้าอารมณ์กลัวเช่นกัน	ผู้ชมคาดหวังให้มีการจัดแสง ที่มืดสลัวมากกว่าแสงอื่นแต่ก็ ไม่ควรมากเกินไป
	4) ใช้เทคนิค ตัดต่อ	ผู้ผลิตมักใช้การไล่ระดับอารมณ์ ด้วยการตัดต่อแล้วสุดท้ายอาจ ตัดมาเจอผีหรือไม่อย่างรวดเร็ว	ผู้ชมคาดหวังให้มีเทคนิคที่ทำ ให้ภาพผีโผล่ขึ้นมาอย่าง รวดเร็วจนทำให้ผู้ชมตกใจ
	5) ใช้เทคนิค พิเศษ	ผู้ผลิตใช้ทั้งการแต่งเมคอัพ (make up) แล้วก็ effect ที่คนทำ ให้หนังผีมีความสมจริงมากขึ้น แต่บางครั้งอาจไม่น่ากลัว ซึ่งการ ใช้ cg ช่วยแก้ปัญหาได้	ผู้ชมคาดหวังให้มีการนำ เทคนิคพิเศษมาใช้เพื่อทำให้ ภาพดูสมจริงแต่ก็ไม่ควร นำมาใช้มากเกินไปจะทำให้ ภาพดูเกินจริง

2. สัญลักษณ์ทางด้านเสียง

การสื่อสารด้วยสัญลักษณ์ทางเสียงนั้น เสียงถูกนำมาใช้สื่อความหมายเพื่อเน้นให้ภาพและบรรยากาศในหนังผีนั้นมีความสำคัญมากขึ้นซึ่งในส่วนชนบของการสื่อความหมายในระดับสัญลักษณ์ทางด้านเสียงในหนังผีมี 7 แบบ คือ เสียงจากเครื่องดนตรี ความเงียบ เสียงจากผี เสียงจากร่างกายมนุษย์ เสียงสังเคราะห์ เสียงจากสัตว์ และเสียงเพลง/บทสวด ผู้วิจัยพบว่าแนวคิดในการสร้างสัญลักษณ์ทางด้านเสียงที่ผู้วิจัยค้นพบได้เป็นตัวแปรที่ผู้กำกับใช้เป็นแนวทางในการผลิตภาพยนตร์และมีส่วนเข้าไปกำหนดความคาดหวังของผู้ชมแต่ละคน จึงสรุปมาตั้งรายละเอียดในตารางดังนี้

ตารางที่ 7.15

สรุปบทบาทของชนบการสื่อความหมายในระดับสัญลักษณ์ (Iconography)

โดยสัญลักษณ์ทางด้านเสียง ที่ใช้เป็นแนวทางในการผลิตหนังผีไทย

และมีผลต่อการกำหนดความคาดหวังของผู้ชม

มิติของ Genre	ชนบ	แนวทางในการผลิตหนังผี ของผู้กำกับภาพยนตร์	ความคาดหวังของผู้ชม หนังผีไทย
ก า ร สื่ อ ความหมาย ใน ระดับ สัญลักษณ์	สัญลักษณ์ทางด้านเสียง และประติมากรรมที่พบ มี 7 แบบ คือ เสียงจาก เครื่องดนตรี ความเงียบ เสียงจากผี เสียงจาก ร่างกายมนุษย์ เสียง สังเคราะห์ เสียงจากสัตว์ และเสียงเพลง/บทสวด	ผู้ผลิตจะมีการใช้เสียงที่มี ความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับ การเลือกสรรของผู้กำกับ และอาจรวมไปถึงความ ชอบส่วนบุคคล โดยที่ใช้ บ่อยคือเสียงเพลง เสียงเงียบ เสียงผีร้องไหยหวน เสียงจาก ธรรมชาติจากสัตว์ เสียง สังเคราะห์ เป็นต้น	ผู้ชมมีความคาดหวังที่ หลากหลายเกี่ยวกับเรื่อง เสียงมีทั้งเสียงจากเครื่อง ดนตรี ความเงียบ เสียง จากผี เสียงจากร่างกาย มนุษย์ เสียงสังเคราะห์ เสียงจากสัตว์ และ เสียงเพลง/บทสวด

วิธีการเร้าอารมณ์ของผู้ชม (Audience appeal)

บทสรุปการศึกษาถึงบทบาทของตระกูลหนังผีไทยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าชนบของวิธีการเร้าอารมณ์ของผู้ชม (audience appeal) โดยผู้วิจัยพบว่ามีชนบของวิธีการเร้าอารมณ์ของผู้ชม มี 5 แบบ คือ อารมณ์กลัว อารมณ์ตลกขบขัน อารมณ์แบบลึกลับ/ ตื่นเต้น อารมณ์สงสาร/น่าเห็นใจ และอารมณ์ความรัก/มิตรภาพ เป็นตัวแปรที่ผู้กำกับใช้เป็นแนวทางในการผลิตภาพยนตร์ และมีส่วนเข้าไปกำหนดความคาดหวังของผู้ชมแต่ละคน จึงสรุปมาดังรายละเอียดในตารางดังนี้

ตารางที่ 7.16

สรุปบทบาทของชนบวิธีการเร้าอารมณ์ของผู้ชม (Audience appeal) ที่ใช้
เป็นแนวทางในการผลิตหนังผีไทย และมีผลต่อการกำหนด
ความคาดหวังของผู้ชม

มิติของ Genre	ชนบ	แนวทางในการผลิตหนังผีของผู้ กำกับภาพยนตร์	ความคาดหวังของผู้ชมหนัง ผีไทย
วิธีการเร้า อารมณ์ ของผู้ชม	1) อารมณ์กลัว	ผู้ผลิตจะสร้างจากความกลัวที่สยอง ขวัญ ความกลัวที่ถูกบีบคั้น ซึ่งใช้ บ่อยที่สุดคือความกลัวที่ตกใจสุด ๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้ชม	ผู้ชมคาดหวังให้มีทั้งความ กลัวที่ตกใจจากการโผล่มา แบบรวดเร็วของผีและความ กลัวแบบเครียดกดดัน
	2) อารมณ์ตลก ขบขัน	ผู้ผลิตจะสร้างความตลกมาจากทั้ง นักแสดงตลกและบท ระดับความ ตลกจะขึ้นอยู่กับลักษณะของโครง เรื่องตระกูลย่อยหนังผีไทย	ผู้ชมคาดหวังให้มีนักแสดง ตลกมาเล่นจะทำให้หนังผี ตลกขึ้น โดยความตลกจะ ทำให้ผู้ชมรู้สึกผ่อนคลาย
	3) อารมณ์แบบ ลึกลับ/ตื่นเต้น	ผู้ผลิตจะสร้างความลึกลับมีอยู่ใน หนังผีทุกเรื่องแต่ระดับความลึกลับ ขึ้นอยู่กับลักษณะโครงเรื่องของ ตระกูลย่อยในหนังผีไทย	ผู้ชมคาดหวังให้หนังผีมี อารมณ์ตื่นเต้นลุ้นระทึก ไป กับความสงสัยที่มักเฉลย ตอนจบ
	4) อารมณ์ สงสาร/ น่าเห็นใจ	ผู้ผลิตเลือกสร้างความเห็นใจส่วน ใหญ่ที่เกิดกับทั้งนักแสดงและผีที่ เคยประสบเคราะห์กรรมมาก่อน แต่ ทั้งนี้ก็มักตั้งอยู่บนผลของการ กระทำที่ตนเคยทำไว้ด้วย	ผู้ชมคาดหวังให้มีการ สอดแทรกเรื่องของการรู้จัก ให้อภัย ที่มาจากความ สงสารและเห็นใจ
	5) อารมณ์ความ รัก/มิตรภาพ	ผู้ผลิตเลือกที่จะสร้างอารมณ์แห่ง ความรักเพราะเป็นเรื่องที่นำเสนอได้ ง่าย ความรักเป็นเรื่องพื้นฐานของ โลกอยู่แล้ว	ผู้ชมคาดหวังให้มีทั้งรักที่ ต้องจากกันความรักแบบ มิตรภาพ ซึ่งความรักเป็น เรื่องที่ผู้ชมเข้าใจได้ง่าย

บทสรุปของลักษณะของตระกูลย่อยหนังผีไทย

นอกจากข้อมูลการวิเคราะห์ตระกูลหนังผีไทยในครั้งนี้นี้แล้วนั้น ผู้วิจัยยังพบว่าในส่วนโครงเรื่องของตระกูลย่อยหนังผีไทยที่แตกต่างกันทั้ง 5 โครงเรื่อง ได้แก่ หนังผีธรรมเนียมนิยม หนังผีความรักและมิตรภาพ หนังผีสืบสวนสอบสวน หนังผีโศกนาฏกรรม และหนังผีตลก ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นเกณฑ์ในการเลือกหนังผีกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยพบว่าเกณฑ์ลักษณะโครงเรื่องของตระกูลย่อยหนังผีเหล่านี้ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อรูปแบบของสูตรตระกูลหนังผีไทย โดยบทสรุปที่ผู้วิจัยค้นพบแบ่งออกเป็น 2 ส่วนซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) เกณฑ์ของตระกูลย่อยหนังผีไทยมีผลต่อลักษณะโครงสร้างการเล่าเรื่อง (Narratives structure/features) ในสูตรตระกูลหนังผีไทย ในช่วงการเริ่มเรื่อง โดยหนังผีธรรมเนียมนิยมส่วนใหญ่จะเริ่มเรื่องแบบตำนานเล่าขาน ในช่วงการพัฒนาเหตุการณ์ โดยหนังผีตลกส่วนใหญ่จะมีการพัฒนาเหตุการณ์โดยการสร้างความตลก หนังผีสืบสวนสอบสวนส่วนใหญ่จะมีการเดินทางที่สืบหาความจริง หนังผีความรักและมิตรภาพส่วนใหญ่จะมีการเดินทางด้วยรูปแบบความรักที่แตกต่าง หนังผีโศกนาฏกรรมส่วนใหญ่มีการเดินทางด้วยความคึกคะนองของวัยรุ่น และในช่วงการเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงของผี หรือการหักมุม โดยหนังผีตลกส่วนใหญ่ก็นักเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงของผีตั้งแต่ต้นเรื่อง เพื่อลดระดับความน่ากลัวของหนังผีลงเพื่อให้ผู้ชมผ่อนคลายและรู้สึกสนุกไปกับมุขตลกที่เกิดขึ้นแทน

2) เกณฑ์ของตระกูลย่อยหนังผีไทยมีผลต่อลักษณะวิธีการเร้าอารมณ์ของผู้ชม (Audience appeal) ในสูตรของตระกูลหนังผีไทย โดยการเร้าอารมณ์แต่ละอารมณ์นั้นจะขึ้นอยู่กับลักษณะโครงเรื่องของตระกูลย่อยหนังผีไทยทั้ง 5 แบบ โดยผู้วิจัยจะอธิบายรูปแบบอารมณ์ที่เด่นๆ ของหนังผีไทยแต่ละตระกูลย่อยเท่านั้น เริ่มจากอารมณ์ตลก พบมากโดยเฉพาะหนังผีตลก แต่ในหนังผีที่ต้องการความน่าเชื่อถือ จริงจังต่อเนื้อหาในเรื่องอย่างหนังผีสืบสวนสอบสวน และหนังผีโศกนาฏกรรมส่วนใหญ่จะสร้างระดับความตลกขึ้นมาไม่มากนัก เพราะความตลกที่มากเกินไปลดระดับความน่าเชื่อถือในหนังลง ส่วนอารมณ์แบบลึกลับ/ตื่นเต้น หนังผีสืบสวนสอบสวนใหญ่จะมีอารมณ์นี้อยู่มากเพราะต้องการความน่าเชื่อถือของเนื้อหา ซึ่งต่างกับหนังผีตลกที่ส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีอารมณ์ที่ลึกลับมากนักเพราะจะทำให้เรื่องราวในหนังนั้นเครียดจนเกินไป ส่วนอารมณ์สงสาร/น่าเห็นใจจะเกิดขึ้นใน หนังผีโศกนาฏกรรมและหนังผีความรัก/มิตรภาพเป็นส่วนใหญ่ โดยสร้างให้มีจุดจบที่ต้องพลัดพรากมีคนตาย จึงทำให้เกิดเป็นอารมณ์ที่น่าสงสารและเห็นใจตัวละคร

ในเรื่องขึ้นมา สุดท้ายอารมณ์ความรักและมิตรภาพ พบได้ในทุกตระกูลย่อยเช่นเดียวกับอารมณ์อื่นแต่ส่วนใหญ่หนังผีความรักและมิตรภาพจะพบอารมณ์นี้ได้มากกว่าหนังผีตระกูลย่อยอื่น ๆ

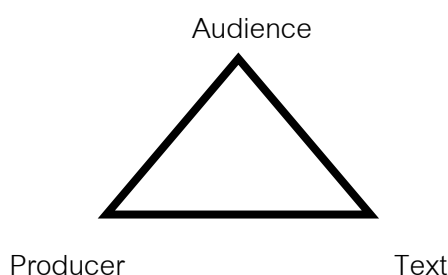
อย่างไรก็ตาม เพราะลักษณะโครงเรื่องที่แตกต่างนี้จึงทำให้แต่ละตระกูลย่อยของหนังผีไทยมีเอกลักษณ์ของโครงเรื่องที่ค่อนข้างต่างกัน แต่ความแตกต่างเหล่านี้ก็ยังอยู่ภายใต้สูตรหลักของตระกูลหนังผีไทยที่ผู้วิจัยค้นพบอยู่ดี โดยความแตกต่างของโครงเรื่องเหล่านี้จะมาช่วยสนับสนุนให้ผู้ผลิตได้กำไรมากขึ้นจากการผลิตหนังผีไทย เพราะจะได้ผลิตแนวหนังผีไทยให้ตรงตามความต้องการของผู้ชมมากขึ้น และมีประโยชน์ต่อผู้ชมเพราะแนวหนังผีที่ต่างกันจะช่วยทำให้ผู้ชมสามารถรับรู้ได้ทันทีว่าหนังผีไทยแนวไหนที่ตรงตามความคาดหวังของตนเอง

อภิปรายผลงานวิจัย

จากผลของการศึกษา “การวิเคราะห์ตระกูลหนังผีไทย” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลสรุปทั้งหมดที่กล่าวมาแล้วนั้นมาอภิปรายผล ซึ่งอยู่ภายใต้แนวคิดการวิเคราะห์ตระกูลภาพยนตร์ (Genre Analysis) ของ ฟิลลิป เรย์เนอร์และปีเตอร์ วอลล์ (Phillip Rayner and Peter Wall, 2008) โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวนี้ มาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ตระกูลหนังผีไทย โดยพบว่าอำนาจของการวิเคราะห์ตระกูล (Genre) ใน the triangle of dependency ดังรูปภาพนี้แสดงให้เห็นว่า

ภาพที่ 7.1

แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้ชม-ผู้ผลิต-ตัวบท (The audience-producer-text triangle of dependency)

ที่มา: *AS media studies : the essential introduction for AQA*, by Phillip Rayner and Peter Wall, 2008, Abingdon: Routledge.

การวิเคราะห์ตระกูลนั้น ได้แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ชม ผู้ผลิต และเนื้อหา เพราะหากจะศึกษาเนื้อหาเพียงอย่างเดียวก็ยังไม่ทราบว่าตระกูลจะมีความสัมพันธ์กับผู้ชมและผู้ผลิตอย่างไรบ้าง ด้วยหลักการนี้ผู้วิจัยจึงแบ่งขั้นตอนการอภิปรายผลการวิจัยถึงผลที่ได้จากการวิเคราะห์ตระกูลภาพยนตร์ต่อสังคม โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนด้วยกัน แสดงดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ตัวบท (Text)

ผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ตัวบทในครั้งนี้ คือ สูตรของตระกูลหนังผีไทย ซึ่งประกอบไปด้วยสิ่งที่สัมพันธ์กัน 2 ประการคือ “ชนบ” (convention) และ “ประดิษฐกรรม” (invention) และทั้งสองส่วนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอันจะขาดไม่ได้เพราะ “ชนบ” ทำให้ผู้รับมีความคุ้นเคยมากพอที่จะเข้าใจตัวบทได้ แต่ “ประดิษฐกรรม” ก็เป็นส่วนที่สร้างสุนทรียะให้เกิดขึ้น โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์สูตรตามแนวคิดของ โจบาเกอร์ และปีเตอร์ วอลล์ (Jo Barker, & Peter Wall, 2008, p. 78) ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 ขั้นตอน ได้แก่ โครงสร้างการเล่าเรื่อง ตัวละคร แก่นความคิด ฉาก/การจัดวางองค์ประกอบของภาพ การสื่อความหมายในระดับสัญลักษณ์ วิธีการเล่าอารมณ์ของผู้ชม และอุดมการณ์และค่านิยม ซึ่งรายละเอียดอยู่ในส่วนของการสรุปผลการวิจัยแล้ว นั้น โดยผู้วิจัยต้องการหาคำตอบว่า การวิเคราะห์ตระกูลหนังผีไทยครั้งนี้ ตระกูลได้ทำหน้าที่ หรือมีความสัมพันธ์ต่อสังคม ไทยอย่างไรบ้าง ซึ่งข้อค้นพบสำคัญที่ได้คือ ตระกูลหนังผีไทยได้ทำการติดตั้งกรอบแนวความคิด การผลิตซ้ำ เพื่อสืบทอดอุดมการณ์ (ideology) บางอย่างให้กับสังคมไทย โดยอุดมการณ์ที่ถูกค้นพบนั้นไม่ได้ถูกแฝงฝังอยู่ในด้านที่ “สร้างสรรค์ของภาษาหนัง” หรือ “ประดิษฐกรรม” เพียงแต่อย่างใด แต่อุดมการณ์กลับถูกผลิตซ้ำ อยู่ในส่วน “โครงสร้างของภาษาที่หยุดนิ่ง” หรือที่เรียกว่า “ชนบ” ของตระกูลภาพยนตร์นั่นเอง ซึ่งอุดมการณ์ที่ผู้วิจัยค้นพบแบ่งออกเป็น 2 อุดมการณ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

- อุดมการณ์หลัก คือ กรอบความคิดที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการสืบทอดความเชื่อเรื่องผีในสังคมไทยผ่านทางสื่อภาพยนตร์หนังผีไทย มีทั้งอุดมการณ์ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องผี ทั้งเชื่อว่าผีมีความน่ากลัว ผีมีความเป็นอื่น ผีต้องมีความสัมพันธ์กับคน และผีมีอำนาจอันจำกัด เหล่านี้ทำให้ความเชื่อเรื่องผียังคงสืบทอดอยู่ได้ในสังคมไทย อุดมการณ์ความทันสมัยสังคมเมือง ทำให้สังคมได้ถูกติดตั้งความคิดเรื่องของการเวลาหรือการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยไม่เว้นแม้กระทั่งผี แต่ทั้งนี้ไม่ว่าสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปเท่าใดทั้งชนบทหรือเมืองยังมีความเชื่อเรื่องผีอยู่ดี อุดมการณ์อำนาจของมนุษย์ โดยเป็นการติดตั้งความคิดให้กับคนที่เกี่ยวกับอำนาจของคนที่ยพยายามต่อกรกับอำนาจของผี โดยเห็นได้จากอำนาจของคนที่ยพยายามทำให้ปัญหาทุกอย่างจะจบลงในโลกมนุษย์เท่านั้นไม่ว่าผีหรือคนจะจากไปหรือตาย สุดท้ายอุดมการณ์ในเรื่องของ

กฎแห่งกรรม ที่ทำหน้าที่เหมือนเป็นกรอบติดตั้งและสอนให้คนในสังคมเชื่อในเรื่องของผลแห่งการกระทำไม่ว่าจะเป็นผีหรือคนก็ย่อมต้องชดใช้ในสิ่งที่ตนเองทำไป นั่นคือ “ทำดีได้ดีและทำชั่วได้ชั่ว” นั่นเอง

- อุดมการณ์ทางเลือก คือ อุดมการณ์ที่อาจไม่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องผีของคนในสังคมไทยโดยตรง แต่ก็ทำหน้าที่เหมือนเป็นกรอบติดตั้งที่แฝงอยู่ในหนังผีเช่นกัน ประกอบด้วยอุดมการณ์ในเรื่องของการวิพากษ์วิจารณ์สถาบันต่างๆ ทำให้สังคมรับรู้ว่าคุณสถาบันที่อาจไม่เคยมีใครกล้าวิจารณ์มาก่อน เช่น สถาบันตำรวจ หากมาเจอกับผีในหนังผีก็อาจถูกล้อเลียนได้ เพราะบางครั้งผีอาจปราบคนร้ายได้ก่อนตำรวจ เป็นต้น และอุดมการณ์เรื่องเพศสภาพ ที่ในสังคมไทยนั้นถูกติดตั้งกรอบความคิดเกี่ยวกับเรื่องเพศหญิงผ่านหนังผีไทยในแง่ที่ไม่ค่อยดีนักทั้งถูกมองว่าเป็นเพศที่อ่อนแอถูกกระทำง่าย แต่เมื่อตายไปมักร้ายกาจใช้แต่อาคม และถูกจ้องทำร้ายทางเพศทั้งเรื่องการแต่งกายและการกระทำของเพศชายที่มีต่อเพศหญิงที่ยังมีให้เห็นในหนังผีไทยจนถึงปัจจุบันนี้

2) ผู้ผลิต (Producer)

จากผลการศึกษาที่ได้ในเรื่องของการวิเคราะห์ตระกูลหนังผีไทยเพื่อหาบทบาทของสูตรตระกูลหนังผีไทยที่มีต่อแนวคิดการผลิตหนังผีของผู้ผลิตในที่นี้คือผู้กำกับนั้น ทำให้ผู้วิจัยพบว่าการนำแนวคิดเรื่องตระกูล (Genre) มาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ สามารถตอบคำถามว่า สูตรที่ได้จากการวิเคราะห์ตระกูลหนังผีไทยนี้ได้ทำหน้าที่ หรือมีความสัมพันธ์ต่อผู้สร้างภาพยนตร์ในสังคมไทยอย่างไรบ้าง ซึ่งข้อค้นพบที่ได้คือ สูตรตระกูลหนังผีไทยที่ค้นพบนี้ได้เข้าไปกำหนดแนวทางการผลิตหนังผีของผู้กำกับ โดยผู้ผลิตจะสามารถใช้ประโยชน์ จากการใช้สูตรไปทำนายนการรับรู้ของผู้ชม (กาญจนา แก้วเทพ, 2552, น. 134-156) เพื่อผลประโยชน์ในด้านอุตสาหกรรม

ด้วยเหตุที่ว่าในสูตรของตระกูลหนังผีไทยนี้จะมี “ขนบ” (convention) หรือโครงสร้างของสื่อ/ภาษาในด้านที่หยุดนิ่ง ซึ่งผู้ผลิตสามารถนำไปควบคุมผลผลิตที่จะออกมาให้อยู่ในลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ก็เพื่อที่จะกำหนดรูปแบบของการผลิตหนังผีไทยให้เป็นมาตรฐาน (Standard) แล้วนำไปผลิตให้ได้ตรงตามความคาดหวังของผู้ชมมากที่สุด เพื่อที่จะมุ่งเป้าหมายการคาดหวังผลกำไร สามารถทำการโฆษณาได้ง่าย โดยสิ่งสำคัญต่อมาคือ ตระกูลจะมีบทบาทในการเข้าไปลดการให้ความสำคัญแก่ผู้กำกับ โดยมุ่งหวังให้เกิดการผลิตหนังผีไทยที่ใครก็สามารถทำได้ อันจะส่งผลต่อการลดต้นทุนในการผลิต และทำให้ผู้ผลิตหรือผู้สร้างหนังผีไทยได้กำไรมากที่สุด จึงถือได้ว่าตระกูลนั้นได้เข้าไปมีผลต่อแนวคิดในการผลิตหนังผีไทยของผู้สร้างภาพยนตร์ได้จริง

3) ผู้ชม (Audience)

จากผลการศึกษาที่ได้ในเรื่องของการวิเคราะห์ตระกูลหนังผีไทยเพื่อหาบทบาทของสูตรตระกูลหนังผีไทยที่มีต่อความคาดหวังของผู้ชมหนังผีไทยนั้น ทำให้ผู้วิจัยพบว่าการนำแนวคิดเรื่องตระกูล (Genre) มาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ สามารถตอบคำถามว่า สูตรที่ได้จากการวิเคราะห์ตระกูลหนังผีไทยนี้ได้ทำหน้าที่ หรือมีความสัมพันธ์ต่อผู้ชมในสังคมไทยอย่างไรบ้าง ซึ่งข้อค้นพบที่ได้คือ

ตระกูล (Genre) เป็นตัวไปกำหนดความคาดหวังของผู้ชม เพราะก่อนผู้ชมจะเข้าชมภาพยนตร์ในแนวที่ตนเองชื่นชอบจะมีการคาดหวังเอาไว้แล้วว่าต้องการให้ภาพยนตร์ออกมาในรูปแบบใด แต่ผู้ชมก็ยังต้องการที่เข้าไปชม เพราะผู้ชมต้องการไปเสพสิ่งแปลกใหม่ที่เกิดขึ้นในหนังผีไทยนั่นเอง

ด้วยเหตุที่ว่าในสูตรของตระกูลหนังผีไทยนี้จะมี “ประดิษฐกรรม” (invention) หรือโครงสร้างของสื่อ/ภาษาในด้านที่เคลื่อนไหว และสามารถสร้างสรรค์เปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่แปลกใหม่สำหรับผู้ชมหนังผีไทย เพราะแม้จะรู้ว่านี่คือหนังผีไทย แต่ก็ยังต้องการที่จะเข้าไปชมส่วนที่สร้างสุนทรียะให้เกิดขึ้นในหนังผีเหล่านี้ เช่น ผู้ชมอาจทราบว่าหนังผีก็ต้องมีการหลอกของผีอยู่แล้ว แต่วิธีการหลอกต่างหากที่ทำให้ผู้ชมรู้สึกสนุกไปกับการเสพหนังในแนวที่ตนเองชอบ จึงถือได้ว่าตระกูลนั้นมีบทบาทในการเข้าไปกำหนดความคาดหวังของผู้ชมได้จริง

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่าภาพยนตร์เป็นสื่อที่ให้ความน่าสนใจแก่ผู้ชมสามารถกระตุ้นเร้าความรู้สึกของผู้ชมได้เป็นอย่างดี สามารถบอกเล่าเรื่องราวให้เข้าใจได้ง่ายในช่วงเวลาไม่กี่ชั่วโมง จึงควรจะนำสื่อนี้มาใช้ประโยชน์ในแง่ของความรู้ให้มากขึ้น เพื่อทำให้สื่อภาพยนตร์มีความน่าเชื่อถือและมีคุณค่า และเป็นแหล่งข้อมูลที่ดีแก่ประชาชนที่สนใจศึกษาสื่อภาพยนตร์ต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัย

1) จากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่าการนำทฤษฎีตระกูลภาพยนตร์ (Film Genre) มาวิเคราะห์ภาพยนตร์นั้นสามารถนำมาศึกษาได้อีกหลายรูปแบบ ยกตัวอย่างเช่น การศึกษาพัฒนาการของ Genre แต่ละประเภท หรือ การศึกษาถึงการเชื่อมโยงกันของตัวบทจากพื้นที่ต่าง ๆ

ทั้งในสื่อเดียวกันและต่างสื่อ เป็นต้น ซึ่งในการวิจัยแต่ละหัวข้อนั้นย่อมมีข้อจำกัดหรือปัจจัยที่แตกต่างกันออกไป แต่ควรค่าแก่การนำมาศึกษาและสร้างสรรค์ผลงานต่อไป

2) จากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่านอกจากการศึกษาตระกูล (Genre) ในสื่อภาพยนตร์แบบไทยแล้ว ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการนำสื่อภาพยนตร์ไทยที่ได้ไปเปรียบเทียบกับการวิเคราะห์ตระกูลในสื่อภาพยนตร์แบบต่างประเทศ เพื่อหาความแตกต่างของตระกูลหนังผีในต่างประเทศ โดยจะได้นำความรู้ที่ได้มาพัฒนางานวิจัยในสื่อภาพยนตร์แบบไทยต่อไป

ข้อจำกัดในงานวิจัย

1) การวิจัยในครั้งนี้พบว่า การติดต่อ-สัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างผู้กำกับหนังผีไทยนั้นค่อนข้างลำบาก หรือบางครั้งขาดการติดต่อกลับ และคำตอบที่ได้บางครั้งอาจไม่ค่อยตรงกับคำถามที่ผู้วิจัยถาม ทำให้ขาดข้อมูลไปบางส่วน

2) การวิจัยในครั้งนี้พบว่า หนังผีที่เลือกมาเป็นหนังผีตัวอย่างนั้น หนังผีบางเรื่องที่ยกอยู่ในแต่ละตระกูลย่อย อาจมีเนื้อหาของโครงเรื่องบางส่วนไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ทำให้ยากต่อการนำมาวิเคราะห์สูตรตระกูลหนังผีไทย